

ТУРИЗМ

УДК: 338.487:659.113.2

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Гарбера Ольга Євгеніївна,
здобувач,

Тернопільський Національний Економічний Університет

***Анотація.** У статті проаналізовані сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму в Україні. Відображені міжнародні туристичні прибуття в динаміці. Розкрито структуру в'їзного турпотоку за мотивацією та за країнами походження.*

***Ключові слова:** туризм, туристична індустрія, державне регулювання туризму, внутрішній туризм, в'їзний туризм, туристичні прибуття, міжнародний туризм.*

Вступ. Туристична індустрія є важливою для економічного розвитку країн, оскільки сприяє зростанню зайнятості населення, активізації інвестиційних процесів, є помітним джерелом валютних надходжень. Глобалізація світової економіки та використання найновіших технологічних рішень суттєво вплинуло на розвиток туристичного сектору. За 2010 рік міжнародні туристичні прибуття досягли 940 мільйонів осіб, що на 6,6 % більше ніж у 2009 році. За рік, сума доходів від міжнародного туризму у світі досягла 919 млрд. долл. США [1]. На міжнародний туризм у 2009 р. припадало 30 % світового експорту послуг та до 45 % експорту послуг в країнах, що розвиваються. Крім того, в індустрії туризму за цей період було створено 77 млн. робочих місць (2,7 % від усіх працюючих) і 220 млн. робочих місць у суміжних галузях (7,6 % від усіх працюючих) [2].

Сприятливі природно-кліматичні умови, розташування у самому центрі Європи, на перехресті важливих міжнародних транспортних коридорів, значні людські та матеріальні ресурси, багаті історико-культурні можливості сприяють створенню усіх необхідних умов для розвитку міжнародного туризму в Україні, який є перспективним напрямом для нашої країни. Тому, держава все активніше залучається до світового ринку туристичних послуг.

Туристична галузь України є важливою складовою економіки будучи фактором, який не лише залучає до вироблення туристичного продукту більшість галузей вітчизняної економіки, а й стимулює їх розвиток. Враховуючи це, туристична індустрія вимагає ґрунтовних науково-методичних досліджень, зокрема аналізу нинішнього стану розвитку, вирішення різноманітних проблем державного регулювання, прогнозування та запобігання можливим ризикам та загрозам.

На теперішній час туристична індустрія України функціонує в умовах жорсткої світової конкуренції. Для розвитку конкурентоспроможної туристичної індустрії в Україні, слід здійснити аналіз та впровадити досвід держав, де туризм є однією з найбільш прибуткових галузей економіки. Так, як туризм України є одним із пріоритетних напрямів розвитку економіки і культури, аналіз сучасних тенденцій розвитку туристичного ринку є актуальним на сьогодні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У працях вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як М. М. Герасименко, В. Г. Гуляєв, А. П. Дурович, М. І. Кабушкіна, В. М. Козирева, М. П. Крачила, О. Д. Короля, В. І. Нікіфорова, І. І. Ополченова, Т. В. Чернова, І. М. Школи та ін., аналізувалися окремі аспекти розвитку міжнародного туризму в Україні. Проте, сучасні кризові явища в економіці країни, недосконале законодавство, демографічні зміни потребують постійного вивчення цієї проблеми.

Мета даної статті – проаналізувати сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму в Україні.

Виклад основного матеріалу. Аналіз офіційної статистичної інформації свідчить про повільний, але постійний розвиток міжнародного туризму в Україні [рис 1]. Так, протягом п'яти років, найбільша кількість іноземних туристів, які відвідали країну спостерігалась у 2008 році – 25,4 млн. туристів. У зв'язку зі світовою фінансовою кризою за 2009 рік відбулось зменшення потоку туристів на 4,6 млн. чоловік. Проте вже у 2010 році Україну відвідали 21,1 млн. іноземних туристів, що на 2 % або майже на 381,2 тис. осіб більше, ніж у 2009 році.

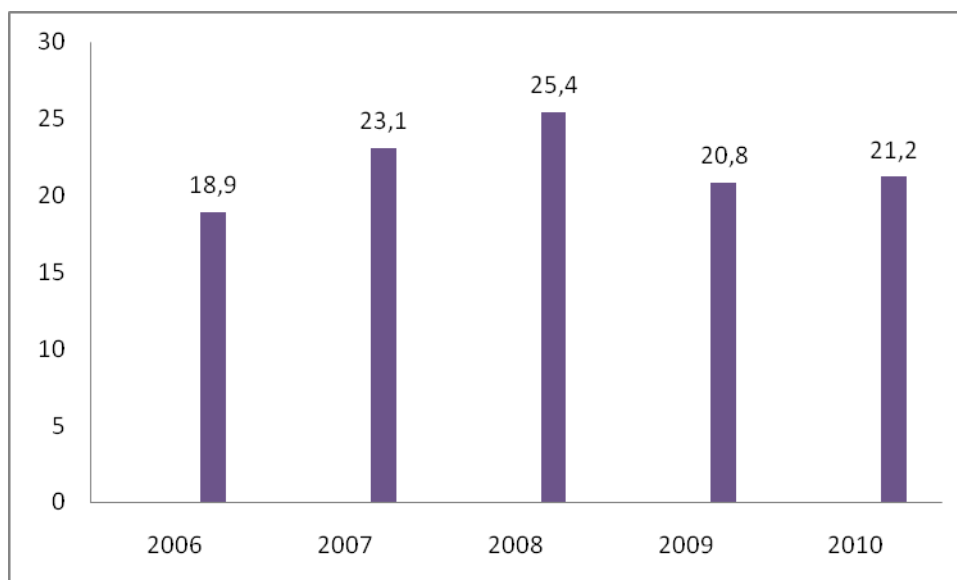

Рис.1. Міжнародні туристичні прибуття в Україну в динаміці (млн.осіб) [розроблено автором за даними [3]]

У структурі в'їзного турпотоку [рис. 2] відбулися такі зміни – частка організованого туризму зменшилась з 7 % за 2009 р. до 6 % за 2010 р. частка приватного туризму збільшилась з 89 % за 2009 р. до 91 % за 2010 р., частка службових поїздок, як і у 2009 р залишилась 3 %. Поїздки з приватною метою зросли на 4 %. Найбільше збільшення спостерігається по туристах з країн: Росія (на 20 % або на 1,2 млн. осіб), Словаччина (на 14 % або на 70,1 тис. осіб), Угорщина (на 16 % або на 124,5 тис. осіб), Білорусь (на 3 % або на 95,3 тис. осіб), Німеччина (на 7 % або на 8 тис осіб). Поїздки з організованого туризму зменшилися на 17 %. Найбільше падіння турпотоку спостерігається з таких країн: Білорусь (на 23 % або на 39,6 тис. осіб), Канада (на 18 % або на 2 тис. осіб), Польща (на 11 % або на 19 тис. осіб), Росія (на 34 % або на 193,3 тис. осіб), США (на 5 % або на 2,6 тис. осіб). Поїздки з службовою метою зменшилися на 10 %. Найбільше падіння спостерігається по турпотокам з таких країн: Латвія (на 10 % або на 0,7 тис. осіб), Польща (на 2 % або на 3 тис. осіб), Росія (на 38 % або на 110,6 тис осіб) [3].

Рис. 2. Структура в'їзного турпотоку за мотивацією у 2010 році (млн.осіб) [розроблено автором за даними [3]].

Аналіз структури в'їзного турпотоку за країнами походження [рис 3] свідчить про спад в'їзного турпотоку з країн ЄС за рахунок зменшення кількості подорожуючих з таких країн як: Польща (на 18 % або на 457 тис. осіб), Великобританія (на 4 % або на 2,5 тис. осіб), Данія (на 6 % або на 0,7 тис. осіб), Румунія (на 15 % або на 166,8 тис. осіб). Зростання в'їзного турпотоку з країн СНД відбулося в основному за рахунок збільшення кількості подорожуючих з країн: Азербайджан (на 14 % або на 9,4

тис. осіб), Білорусь (на 2 % або на 72,6 тис. осіб), Киргизстан (на 72 % або на 7,5 тис. осіб), Узбекистан (на 9 % або на 9,1 тис. осіб), Росія (на 13 % або на 927,4 тис. осіб) [3].

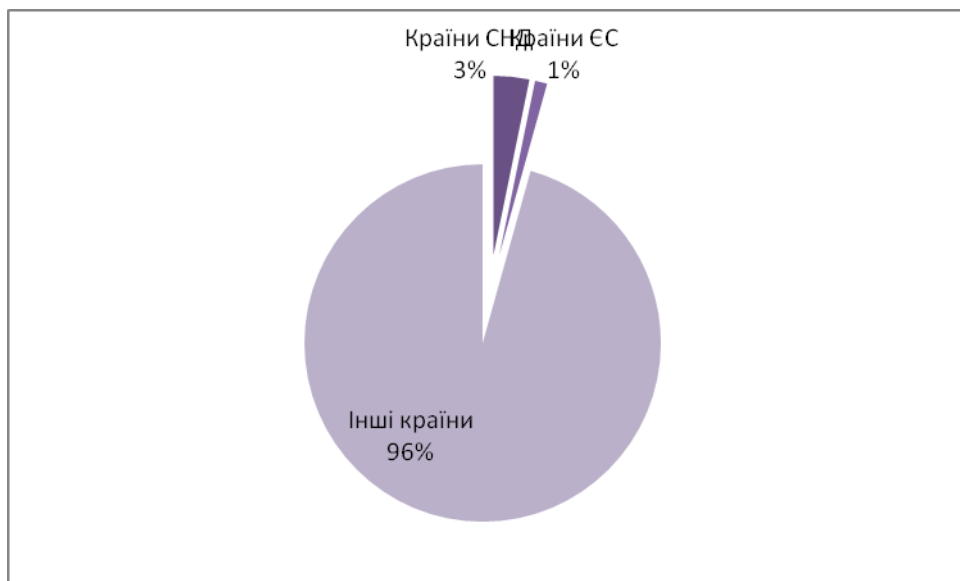

Рис.3. Структура в'їзного турпотоку за країнами походження (млн. осіб) [розроблено автором за даними [3]]

Найбільша кількість туристів відвідали нашу країну з Росії – 37 %, Молдови – 19 %, Білорусії – 15 %, Польщі – 10 % та Угорщини – 4 % [рис 4].

Рис.4. Рейтинг 5 головних країн в'їзного туризму у 2010 році [розроблено автором за даними [3]]

Досліджуючи тенденції розвитку міжнародного туризму в Україні, важливим фактором, який необхідно враховувати – це зайнятість населення. На жаль, серед загальної кількості працівників нашої країни поки що тільки 21 % кваліфіковані, тоді як в Японії — 72 %, Німеччині — 56 %, США — 43 %. Тому серед туристичних ресурсів особлива увага приділяється науково-технічним розробкам і підприємницьким здібностям працівників. Такі здібності в туризмі виявляються в мистецтві економічного управління суб'єктами підприємництва та діяльністю всієї туристичної сфери країни [4, с. 38].

На сьогодні, зайнятість в туристичній індустрії становить 1,2-1,3 відсотка від загальної кількості працюючих в туризмі. У 2009 році кризові явища стали причиною скорочень у туристичній сфері і показник кількості працівників знизився. Аналізуючи показники зайнятості у туризмі, можна зробити висновок, що його вклад у загальнонаціональний ринок зайнятості незначний, в той же самий час туризм є чинником, що акумулює створення нових робочих місць у суміжних галузях. Важливим негативним фактором зайнятості у туристичній сфері є сезонність. Сезонність туристичній сфері призво-

дить до періодичного характеру зайнятості її робітників, що, в свою чергу, провокує втрати кваліфікованого персоналу [5].

Розвиток міжнародного туризму в Україні на даний момент розглядається в контексті проведення Чемпіонату Європи з футболу у 2012 році. Євро-2012 є наймасштабнішим спортивним заходом в історії незалежної України. Дана подія здатна не лише вплинути на розвиток міжнародного туризму, а й сприяти позитивним змінам в економіці країни. Проведення Євро-2012 дає Україні унікальний шанс заявити про себе як про країну туристичну. Безумовно, організація масових подієвих заходів міжнародного туризму вимагає від нашої країни забезпечення туристичних послуг світового рівня, суттєвого вдосконалення туристичної інфраструктури, проте головним стимулом для розвитку туризму в країні подібні макропроекти можуть бути лише у випадку приділення достатньої уваги соціокультурним аспектам, проблематиці міжкультурного обміну та презентації нашої країни як такої, де існує велика кількість цікавих туристичних об'єктів, присутня національна ідентичність та поширено культурні традиції. Реалізація масштабних макропроектів міжнародного туризму, подібних до «Євро-2012», є тим організаційним середовищем, яке здатне суттєво активізувати культурний обмін на міжнародному рівні в першу чергу з точки зору презентації культури, традицій, стилю життя, туристичних об'єктів країн – господарів чемпіонату [1]. Указана позиція підтримана на державному рівні: як задекларовано Урядом України, активізація спільних дій країн – господарів «Євро-2012» у рекламнотуристичному напрямі створює можливості для ознайомлення іноземних гостей з культурою, традиціями та історією країн [2].

Висновки. Таким чином, розвиток міжнародного туризму в Україні характеризується позитивною динамікою, зростанням кількісних і якісних показників в'їзного туристичного потоку. Проте відсутність належного регулювання галузі уповільнюють її розвиток. Тому, створення законодавчих, нормативно – правових, організаційно – економічних умов для розвитку галузі сприятиме перетворення туризму на соціально та екологічно орієнтовану, економічно ефективну сферу діяльності.

Одними з найголовніших заходів державної туристичної політики повинні стати наступні заходи:

- збільшення фінансових витрат на проведення рекламних акцій на основних ринках збуту;
- створення доброго політичного іміджу країни;
- створення позитивного інвестиційного іміджу країни;
- введення системи тимчасових пільг для представників туристичної сфери за такими напрямками:
 - фінансові пільги — знижки й позики під низький відсоток;
 - податкові пільги — тимчасове звільнення від сплати податків чи скорочення їхнього розміру;
 - інші пільги — створення системи підготовки кадрів, розробка програм розвитку туристичної сфери [6, с. 256].

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. UNWTO, Tourism Highlights, 2011 Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights11enhr_1.pdf
2. Дорожная карта, ведущая к восстановлению [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.UNWTO_konfkazah.pdf
3. Державна служба туризму та курортів України, статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/publ.aspx?id=2183>
4. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. П. Дядечко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
5. Соловійов Д. І. Аналіз тенденцій розвитку туристичної сфери України та науково – методичні напрями вдосконалення її державного регулювання / Д. І. Соловійов [Електронний ресурс] // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1 (9). – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vbumb/2010_1/14.pdf
6. Сальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. П. Сальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – К. : Знання, 2008. – 661 с.
7. Как повлияет чемпионат Евро-2012 на развитие отечественного туризма в Украине? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://miete.com.ua/news/53>
8. Євро-2012 у відгуках ЗМІ. Інформаційно-аналітичний бюлетень: Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі” [Текст] – К. : Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського, 2010. – № 10 (37). – 55 с.
9. Азаров хочет активнее рекламировать туристический потенциал [Электронный ресурс] // Лига. Новости. Интернет-издание. – 14.04.2011. – Режим доступа: <http://news.liga.net/news/N1110936.html>.

Гарбера О. Е. Современные тенденции развития международного туризма в Украине / Тернопольский Национальный Экономический Университет

Статья анализирует текущие тенденции в развитии международного туризма в Украине. Отображены международные туристические прибытия в динамике. Раскрыта структура въездного турпотока за мотивацией и за походом стран.

Ключевые слова: туризм, туристическая промышленность, государственное регулирование, туризм, внутренний туризм, въездной туризм, туристические прибытия, международный туризм.

Garbera O. E. Current trends in the development of international tourism in Ukraine / Ternopil National Economic University

In the articles analysed modern progress of international tourism trends in Ukraine. The international tourist arrival are represented in dynamics. The structure of touristic flow is exposed by motivation and by the countries of origin.

Keywords: tourism, tourist industry, internal tourism, entrance tourism, tourist arrival, international tourism.